

Тазкия 180-дарс. Манманликнинг зарарлари ва унинг давоси

ТАЗКИЯ
180-ДАРС

Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф роҳимахуллоҳнинг «Тасаввуф ҳақида тасаввур», «Рухий тарбия» 1-2-3-жузи ва «Хислатли ҳикматлар шарҳи» 1-2-3-4-5-жузи китоблари асосида бериб борилади. Мавзуларнинг тўлиқ матни билан танишиш учун китобнинг ўзига мурожаат этиш тавсия этилади.

19:00 / 10.04.2022 2781

1. Манманлик гуноҳларни унутишга ва тавбани кечиктиришга олиб боради.
2. Манманлик тоатларни озайтиришга ва уларда нуқсонга йўл қўйишга олиб боради.
3. Манман кишининг ҳаракатлари беҳудадир.
4. Манманлик ғурурга ва одамлардан ўзини юқори тутишга олиб боради ва уларнинг ёмон кўришларига сабаб бўлади.
5. Манманлик қилувчи ўзини ўзи ҳалок қилади.

Манманликнинг офатларидан бири кибрга олиб боришидир. Кибрдан эса кўплаб офатлар туғилиши сир эмас. Агар манманлик ва кибр жам бўлиб қолса, иккиси барча фазилатларни йўққа чиқаради ва ҳамма разолатларни жалб қилади. Ким мазкур икки нарсага эга бўлса, насиҳатга қулоқ осмайди ва тарбияни қабул қилмайди.

Банда яхши билиши лозимки, уни ҳам, ундаги хислатлар, фазллар ва амалларни ҳам Аллоҳ таолонинг Ўзи халқ қилган. Бас, шундай бўлганидан кейин, олимнинг ўз илми ила, омилнинг ўз амали ила, бойнинг ўз бойлиги ила, кучлининг ўзидаги қувват ила, чиройлининг ўз чиройи ила манманлик қилишининг маъноси қолмайди. Чунки ўша нарсаларнинг барчаси Аллоҳ

таолонинг фазлидандир.

Агар биров «Амални ўз қудратим билан қилганман», дейдиган бўлса, «Қудратни қаердан олдинг?» дейилади. Амал бўлиши учун одамнинг ўзи, иродаси ва қудрати бўлиши лозим. Буларнинг ҳаммаси Аллоҳ таолодандир.

هُوَ مَعَكُمْ كُنْمْ أَحَدُكُمْ لِيْ دِيْنًا لَّهِ هَلْ لَّيْسَ لِيْ دِيْنٌ مِّمَّنْ دِيْنِهِمْ يَوْمَ يُنْفَخُ الْأَعْيُنُ عَنِ الْعِزَّةِ يَوْمَ هُمْ مَحْضَبُونَ وَمَنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ الْكُفْرُ بِمَعْرُوفٍ لِّكُمْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِثْمِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ بِالْإِيمَانِ وَالْعَمَلِ سَعْيًا لِّمَنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам:

«Сизлардан бирор киши ҳеч қачон ўз амали билан жаннатга кира олмас», дедилар.

Одамлар: «Сиз ҳамми, эй Аллоҳнинг Расули?» дейишди. Ул зот: «Мен ҳам. Агар Аллоҳ мени Ўз раҳмати ва фазли ила ўраб олмаса», дедилар».

Бухорий ва Муслим ривоят қилишган.

Манманликнинг сабаблари ҳам кибрнинг сабабларининг айна ўзидир. Уларни аввал кўриб ўтдик.

Мисол тариқасида насаб билан манманлик қилишни олиб кўрайлик. Шарафли насаб эгаси ота-боболарининг шарафи ила нажот топишни хаёл қилади.

Бунинг иложи қуйидагича: Агар у ўз боболарига хилоф қилса ҳам, кейин бориб уларга қўшилишни орзу қилаётган бўлса, хато қилади. У билиб қўйсинки, боболари тоат-ибодат ва ижобий сифатлари ила шарафли бўлганлар, насаблари билан эмас.

Аллоҳ таоло Ҳужурот сурасида марҳамат қилади:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْإِيمَانُ بِأَسْمَاءِ مَا بَدَعَ الظَّالِمِينَ وَمَنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ هَلْ لَّيْسَ لِلْإِيمَانِ أَجْرٌ مِّمَّنْ يَدْعُ إِلَى الْفِتْنِ يَكْفُرْ

«Албатта, Аллоҳнинг ҳузурида энг ҳурматлийингиз энг тақводорингиздир»
(13-оят).

«أي: ملسو هيلع لال صي بئل لاق: لاق هيبأ نع، ةف ي دح نب كأمس نع
مؤي أي شي هل لال نم كن نع ينغ أ ل ين إف، أرخي هل لي لمع اء هل لال لؤسر ر تنب ةم طاف
رأزب لال هاور. ةم أي ق لال»

Саммак ибн Ҳузайфадан, у отасидан ривоят қилади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Фотима, Расулulloҳ қизи! Аллоҳ учун яхши амал қил! Мен қиёмат куни сенга Аллоҳдан бўладиган бирор нарсани қайтара олмайман», дедилар».

Баззор ривоят қилган.

Баъзи кишилар «Шарафли насабга мансуб одам яқинларининг шафоатидан умидвор бўлиши мумкин», дейдилар.

Барча мусулмонлар шафоатдан умидвор бўлишади. Ҳаттоки дўзахга тушган шахс ҳам шафоатдан умид қилади. Аммо гуноҳ кучли бўлса, шафоатнинг кучи етмай қолишини ҳам унутмаслик керак.

Шафоатдан умид қилиб, гуноҳларга ботган одам табибга ишониб, дардга парво қилмаган кимсага ўхшайди. Зотан, табиб баъзи дардларнигина даволаши мумкин, ҳаммасини эмас.

Катта саҳобалар охираат хавфида бўлар эдилар. Уларнинг мартабасига етмай туриб, қандай қилиб бепарво бўлиш мумкин?!

Хато фикрга суяниб манманлик қилиш ҳам жуда ёмон нарса. Аллоҳ таоло Фотир сурасида марҳамат қилади:

ءأشَي نَم ي دِهَي وءأشَي نَم ل ضَي ه ل ل ل ا ن إ ف ا ن س ح ه آ ر ف و ل م ع ؤ س ه ل ن ن ي ز ن م ف ا
ن و ع ن ص ي ا م ب م ي ل ع ه ل ل ل ا ن ل ا ر س ح م ه ي ل ع ك س ف ن ب ه د ت ا ل ف

«Ахир қилган ёмон амали ўзига чиройли кўрсатилиб, уни яхши деб билган киши(дан яхшилиқ чиқармиди)?!» деган (8-оят).

Бу манманликни даволаш бошқаларидан кўра мушкул. Ўз фикри ила манманлик қиладиган одам бировнинг насиҳатига қулоқ осмайди. Ўзи нажот деб эътиқод қиладиган нарсани қандай ҳам тарк этиши мумкин?!

Бунинг давоси ўз фикрини доимо танқид остига қўйиш ва у билан ғурурга кетмасликка одатланиш орқали бўлади. Ўз фикрига Қуръони Каримдан, Суннатдан ва шартлари тўлиқ бўлган ақлий далиллардан шоҳид келтириш билан бўлади. Бу эса Қуръони Карим ва Суннатни яхши билиш ва уламолар мажлисини лозим тутиш орқали амалга ошади.

Умр бўйи илм билан машғул бўлишни ўзига ихтиёр қилмаган киши мазҳаблар орасидаги тортишувларга ўзини урмаслиги лозим. У уламолар баён қилган маънолар билан кифояланади. Тақвони лозим тутди ва тоатларни кўпайтиради.

Ким мазҳабларга ўзини урса ва қўлидан келмаган илмий баҳсларга кўмилса, ҳалокатга учрайди.

«Руҳий тарбия» китоби асосида тайёрланди